Prin bogăţia problemelor tratate, prin largile vederi de sinteză ale autorului ca şi prin numeroasele şi importantele contribuţii personale (între care, cum e şi firesc, nu lipsesc şi ipotezele discutabile), lucrarea lui Vl. Georgiev constituie una din cele mai importante contribuţii la progresul lingvisticii indo-europene din ultimul timp.

C. Poghirc

JEAN HUMBERT, *Manuel pratique de grec ancien*, Ed. A. & J. Picard, Paris, 1962.

Apariţia acestei noi publicaţii a cunoscutului autor al *Sintaxei* greceşti[1] şi al *Manualului de temă greacă*[2] nu a fost încă semnalată la noi. La prima vedere, această carte pare să aibă un caracter mult mai modest, mai restrîns faţă de primele două şi un scop aproape imediat: de a stabili o primă bază de cunoştinţe solide în greaca veche.

Lucrarea e destinată tuturor acelora care, indiferent de formaţia lor, vor să ia contact cu acel desăvîrşit instrument al gîndirii pe care îl constituie limba greacă. Deşi autorul şi-a propus să pornească de la zero cu cititorii săi, arătînd în introducere că manualul nu presupune nici o cunoaştere prealabilă a limbii greceşti, totuşi, aceste pagini se adresează în primul rînd celor ce vor să-şi consolideze, să-şi sistematizeze, să-şi lărgească cunoştinţele elementare dobîndite printr-un studiu anterior. În consecinţă, această lucrare, care solicită un minimum de cunoştinţe, aduce ordonarea şi sporirea lor pentru începători, iar celor care au o bună cunoaştere a limbii greceşti le oferă o analiză strînsă, amănunţită, a unor texte familiare, al căror studiu atent le va permite să-şi clarifice cunoştinţele, angajîndu-i într-o lectură mai sistematică a textelor greceşti. Pentru studenţi, acest manual va constitui cea mai adecvată lectură în ajunul unui examen care întotdeauna solicită sinteze.

Descifrarea recentă a inscripţiilor miceniene a confirmat şi mai mult importanţa civilizaţiei greceşti ca unul din izvoarele culturii moderne. Desigur că prof. Humbert şi-a purtat gîndul şi către acele spirite curioase, iscoditoare cărora un studiu sistematic şi rapid al limbii greceşti le lipseşte azi mai mult ca oricînd.

Lucrarea începe printr-o serie de consideraţii generale asupra limbii greceşti, a locului pe care îl ocupă în marea familie de limbi indo-europene.

Autorul alege apoi trei texte: un dialog al morţilor de Lucian (X), cunoscutul capitol I din cartea a III-a a *Anabasei* lui Xenofon şi acel tablou de început, grav şi senin în acelaşi timp, adevărat portic al *Republicii* lui Platon (I 328 B- 331 E).

Aceste texte sînt desemnate prin I, II, III (în cifre romane).

Pentru o mai mare uşurinţă a studiului, cele trei fragmente au fost împărţite într-un anumit număr de paragrafe (indicate prin cifre arabe) care sînt de lungimi inegale: în timp ce primele paragrafe din I (*Dialogul morţilor*) nu comportă decît cîteva cuvinte, pe măsură ce lectura avansează, amploarea lor creşte. Textele studiate se găsesc într-o ordine inversă cronologiei deoarece fraza scurtă şi sacadată a unui Lucian — scriitor de limbă κοινή — se potriveşte mai curînd necesităţilor de început. Fiecare cuvînt din paragrafele menţionate e analizat cu multă competenţă, folosindu-se rezultatele cele mai moderne ale analizei gramaticale şi stilistice. Orice formă sau întrebuinţare nouă face obiectul unei note. Autorul nu se sfieşte să pună de la început problema aspectului verbal, pe care o analizează în legătură cu primul verb întîlnit.

---

[1] *Syntaxe grecque*, 2e ed. revue et augm., Klincksieck, Paris, 1954.
[2] *Manuel de thème grec*, Klincksieck, Paris, 1955.

https://biblioteca-digitala.ro

Ar fi putut lipsi din acest volum o serie de notiţe biografice, de lămuriri geografice, de consideraţii istorice, care nu-şi au locul într-o carte de gramatică. De exemplu prezentarea sumară a personalităţii unui Socrate, indicarea geografică a unor localităţi sau ţinuturi cunoscute (Delphi, Lidia, Cilicia) sau chiar cele cîteva cuvinte introductive la expediţia celor zece mii.

Studiul celor trei texte e urmat de un « memento gramatical » cu totul necesar, deoarece într-un număr atît de mic de pagini de text (12) ar fi cu neputinţă să întîlnim chiar toate formele verbale şi nominale ce alcătuiesc bogatul sistem de flexiune greacă.

Lucrarea se încheie cu traducerea celor trei fragmente şi cu un index grec care permite cititorului să regăsească cu uşurinţă unele dificultăţi întîlnite pe parcurs.

Această carte, unică în felul ei, şi care reprezintă în acelaşi timp un tot, nu constituie numai o sigură sau atrăgătoare iniţiere în studiul limbii greceşti, dar, alături de primele două menţionate, ea oferă unul din cele mai moderne şi utile instrumente de cunoaştere şi perfecţionare a limbii greceşti, aducînd totodată garanţia şi competenţa tuturor lucrărilor reputatului elenist.

Simina Noica

V. VÄÄNÄNEN, *Étude sur le texte et la langue des Tablettes Albertini*, Suomalanien Tiedeakatemia, 1965 (Annales Academiae Scientiarum Fennicae, Ser. B, tom. 141, 2), 66 p. 8°.

Studiile de latină vulgară ale lui V. Väänänen, fie că sînt consacrate analizei lingvistice a unor texte (*Le latin vulgaire des inscriptions pompéiennes*), fie unei vaste sinteze (*Introduction au latin vulgaire*), se disting prin soliditatea fundamentării filologice, prin siguranţa şi prudenţa interpretării faptelor de limbă; ele s-au impus de aceea în lumea ştiinţifică ca lucrări de referire permanentă, în care cititorul găseşte, cu privire la textul sau la problema studiată, o soluţie în afara discuţiei şi nu riscă să fie antrenat pe terenul ipotezelor neverificabile.

Pe aceeaşi linie se înscrie şi volumul pe care-l prezentăm aici, consacrat unor texte latine din Africa, de la sfîrşitul secolului al V-lea, din vremea stăpînirii vandale (mai precis, dintre anii 493 şi 496, din timpul domniei regelui Gunthamund). Este vorba de 45 de tăbliţe de lemn pe care sînt scrise contracte de vînzare-cumpărare, acte dotale etc.; descoperite în 1928 în regiunea frontierei algero-tunisiene, textele au fost comunicate Academiei de Inscripţii din Paris de către E. Albertini şi editate de epigrafiştii C. Courtois, L. Leschi, C. Perrat şi C. Saumagne, în 1952. Studiul lingvistic al textelor a revenit, în ediţia amintită, lui J.-P. Miniconi (fonetică şi morfologie) şi lui L. Leschi (sintaxă); vocabularului nu i-au fost consacrate decît un index sumar şi cîteva observaţii în concluziile lui L. Leschi[1]. Caracterul sumar al comentariului lingvistic l-a determinat pe V. Väänänen să reia din acest punct de vedere examinarea tabletelor.

Pentru o mai clară înţelegere a explicaţiilor de limbă, autorul reeditează, la începutul lucrării (p. 10—15), trei tablete, însoţindu-le de un comentariu critic şi exegetic (p. 15—17). În ceea ce priveşte textul tabletelor editate, ne vom opri numai la două pasaje, în care se propun supresiuni ale unor litere sau cuvinte:

Tabl. III, 3b, 8: *locus qui adpellatur Gemines Tres, in quo<s>sunt olibe arb(ores)*; evidenta incorectitudine a folosirii acuzativului plural ar putea să nu provină dintr-o simplă repetare a literei *s* cu care începe cuvîntul următor, ci să fie o oglindire a confuziei reale dintre cazuri (vezi

[1] Informaţiile acestea provin din prefaţa lui V. Väänänen, p. 5—6.

https://biblioteca-digitala.ro